

УДК 336.276

Кудла Ю.- ст. гр. ФМ-52

Тернопільський національний економічний університет

РИЗИКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

Науковий керівник: викл. Горин В.П.

Вступаючи у кредитні відносини, як кредитори, так і уряди країн-позичальників мають справу з певними ризиками. Фінансова історія світу неодноразово наводить приклади розгортання глибоких криз, які зародилися внаслідок неможливості виконання державами своїх зобов'язань за суверенними боргами. Це пов'язано із значним рівнем ризиковості, який породжувався обсягом та структурою цих боргів. Причиною великого впливу державного боргу на фінансову систему держави є те, що він в більшості випадків є найбільшим фінансовим портфелем країни, а його складна і ризикова структура може мати для неї негативні наслідки. Тому управлінню ризиками в борговій сфері останнім часом приділяється дедалі більша увага.

Вважаємо, що управління ризиками, які пов'язані з державним боргом, – це діяльність органу державної влади, уповноваженого на управління державним боргом, яка включає в себе здійснення впливу на стан державного боргу за допомогою спеціальних способів, методів і прийомів з метою забезпечення оптимального співвідношення рівня витрат на його обслуговування і погашення з рівнем ризиковості, який він породжує. Стан боргу при цьому означає його обсяг і структуру за ознаками валюти, відсоткової ставки, термінів виконання зобов'язань, а також умови їх виконання.

В Україні здійснено позитивні зрушення в системі боргового ризик-менеджменту. Так, відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 16.06.2010 № 461 затверджено Положення «Про управління ризиками, пов'язаними з державним боргом», яке регулює методологічні і організаційні питання процесу управління ризиками, пов'язані з державним боргом, визначає роль Департаменту державного боргу Міністерства фінансів України в цьому процесі та визначає такі види ризиків: ринкові ризики (включають відсотковий, валютний і ціновий), ризик рефінансування, кредитні ризики (включають прямий кредитний, гарантійний, країнний і ризик при здійсненні активного управління), ризик ліквідності, а також управлінський, судовий і операційний ризики.

Визначення суті ризику, що притаманний державному боргу, ідентифікація і систематизація його видів є вихідною передумовою і початковою стадією управління ризиками. Важливим кроком у забезпеченні мінімізації деструктивних впливів ризиків (збільшення витрат державного бюджету, упущену вигоду та зниження кредитної репутації держави) є визначення підходів до формування оптимальної структури боргу в розрізі валют запозичення, відсоткових ставок і термінів виконання зобов'язань. Також подальшого опрацювання потребують питання методів оцінки ризиків та інструментів їх мінімізації, і зокрема використання похідних фінансових інструментів.

Загалом управління ризиками, які пов'язані з державним боргом, є важливим у забезпеченні фінансової безпеки держави та її спроможності вчасно і в повному обсязі фінансувати виконання покладених на неї функцій.